

פרשת בהר

ברכה בששית לשלש השנים, וכמו כן כל הברכות שבפ' בחקתי. ומינה יש למילף לשאר מצות התורה כמובא ברש"י מתו"כ שכמו כן כולן נאמרו למשה מסיני. ובעוה"ר בזה"ז שאין לנו זה צריך להתגבר ולהתחזק שלא יקשה לנו כלום, והוא כשנתחנך במצות קדושים תהיו שהוא להתחנך עצמנו ובנינו ובנותינו שנהיה במדרגת בני תורה קדושים וטהורים אשר יתאוו רק למצות השי"ת ותוה"ק, כדבארתי לעיל [יט ב], וזהו העצה היותר טובה לקיום התורה.

שש שנים תזרע שדך [כה ג]. לכאורה לא הוצרך לכתוב זה, דבשלמא בשבת הוצרך לכתוב בשביל גמר הקרא ועשית כל מלאכתך שיהיה כאילו כל מלאכתך עשויה [מכילתא יתרו פ' ז], ולא שייך זה בשנים. ונראה שהוא להורות שבשש שנים אסור לסמוך על הנס ומוכרח לזרוע ולקצור, אבל בשנה השביעית שהתורה אוסרת מלעבוד בטוחים אתם שאעשה לכם נס שתהיה הברכה לשלש השנים וגם היא רשאי לסמוך שלא יצטרך כלל ליותר, שגם במעט יתברך שיספיק למה שצריכים, כדבארתי [להלן כ] שבלא שאלה מה נאכל לא היו צריכים כלל להברכה דתבואה מרובה, שהוא עכ"פ יותר טירחא, שאף רק במשהו היה סגי, ככהגים בלחם הפנים [יומא לט א]. ויש למילף מזה שגם עתה אין לחוש שמא לא יוכל להרויח באם יתפלל כראוי וילמוד כראוי וכדומה, שודאי יזמין לו הקב"ה פרנסתו בהזמן מועט שיעבוד כדאיתא בגמ' [ברכות לב ב] בחסידים הראשונים שמלאכתן מתברכת, כי הגזירה שצריך לעמול ובוזת אפיק תאכל לחם הוא רק להזמן שאין עליו מצוה לעשות.

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר [כה א]. הכוונה דבהר סיני שלמדין לכל התורה שנאמרו מסיני, שודאי פירושו אף על המצות שנצטוו מתחלה לפני מתן תורה, שמ"מ החיוב לקיימם הוא דווקא מצד שנצטוינו בסיני ע"י משה רבנו, וכמפורש ברמב"ם ה' מלכים פ"ח הי"א שאף ב"ג צריכים לעשות משום שנאמרו למשה בתורה מסיני שב"ג נצטוו על ז' מצוות כבר, והחילוק בין הציווי למשה בנתינת התורה לציווי דאדם ודנח, נראה דמתחלה היה הציווי להסביר לקיים מצד הטעם השכלי שיש בזה, ולא שהוא אסור מחמת שכך ציוה השי"ת, שלכן הזיגן שמכל תלמידי שם ועבר שודאי היו להם הרבה תלמידים, ואף מהנפש שעשו בחרן לא יצאו דורות טובים, ורק מהאבות יצאו עם ישראל, משום שקיום מצד הטעמים אין הכל מבינים, וחושבים שהם מבינים יותר טוב מאבותיהם ועלול להורות היתר ע"י תאוותם כידוע, ולהקיום מצד ציווי ה' בהר סיני בנתינת התורה ע"י משה אינו מצד טעמים אלא מצד ציווי ה' לעשות רצונו, שזה יעשה שיהיה קיום בשלמות. ובשביל זה נקט בשמיטה שלא שייך לקיימו מצד טעמים, דאף שידעו ויבינו הטעם מ"מ הא"א לקיימו שלא מצד ציווי ה', שהרי א"א להתקיים בלא זריעה שנה שלימה, ועוד להפקיר מה שגדלו בלא זריעה, ובהכרח הקיום הוא מצד ציווי ה', שלכן יש לסמוך עליו שיתן ברכה, ובאופן כזה בלא טעמים צריך לקיים כל התורה.

שם. הא דנאמר „בהר סיני" אצל מצות שמיטה, משום שהיא מצוה שבה א"א לטעות כלל כטעות הרשעים, כי הרי רק השי"ת שייך שיבטיח שאף שלא יזרעו מ"מ עוד יוסיף